Olstrup

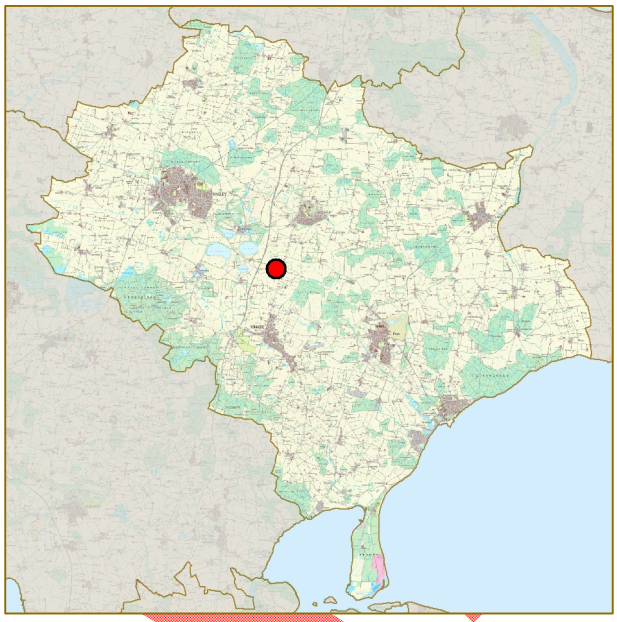

Olstrup ligger tæt ved to af Faxe Kommunes største byer – Rønnede og Haslev. Mod øst er byen naturligt afgrænset af Vordingborgvej, som giver adgang til Rønnede inden for en afstand af cirka 3 km. Lige syd for byen ligger Ny Ulsevej, som giver adgang til Haslev inden for cirka 5 km. Der er endvidere yderligere mulighed for tilkørsel til Sydmotorvejen (i sydgående retning) mindre end én km vest for landsbyen. Olstrup er en af kommunens mindre landsbyer med cirka 24 husstande.

Byen i landskabet

Landskabet omkring Olstrup er et let bakket og åbent med intensivt landbrug, kun afbrudt af få læhegn. De lange udsigter over markerne får dog området til at virke meget fladt. Området er desuden præget af større gårdanlæg og enkelte tekniske anlæg, som f.eks. vindmøller. Umiddelbart vest for motorvejen ligger Gisselfeld og Bregentved-søerne i et landskab som er en del mere kuperet end omkring Olstrup. På trods af den korte afstand, kan dette ikke ses fra Olstrup på grund af det forhøjede motorvejstracé.

Landsbyen er langs Ny Ulsevej skjult bag beplantning og enkelte steder får man indkig til de gårde som ligger langs Olstrupvej. Trods gårdenes placering, afskæres landsbyen umiddelbart af tæt beplantning. Skellet mellem by og land er meget tydeligt defineret.

Byens opbygning og udformning

Jorderne omkring Olstrup tilhørte oprindeligt Gisselfeld Kloster. I 1717 blev præstegården i Olstrup opført og yderligere to gårde blev etableret i 1777. Præstegården og de to gårde har dog ligget i hver sin ende af det der i dag er landsby, så de har ikke umiddelbart båret præg af en sammenhængende by. På senere kort ses at yderligere 8 gårde og 7 mindre huse er kommet til. Gårdene har ligget i klynger med stor indbyrdes afstand. Landsbyen er udskiftet i 1796, men sporene herefter er i tidens løb blevet udvisket.

Enfamiliehusene er primært kommet til i løbet af 1800-tallet og start 1900-tallet. Kun enkelte huse er opført efter midt-slutningen af 1900-tallet, og byen har derfor ikke udviklet sig synderligt de seneste mange år. Byen er opbygget omkring Olstrupvej og især landsbyhusene ligger meget tæt på den lettere snoede – og smalle - Olstrupvej. Gårdene ligger med deres store bygningssæt lettere tilbagetrukket.

Af byens oprindelige gårde, er der kun en enkelt, der ikke er at finde i landsbyen i dag. Frem til 1950-60'erne fandtes alle 8 gårde fortsat, men to, Olstrupvej 21 og 23 er senere lagt sammen til én enhed. Landsbyen har tidligere haft en smedje, en præstegård og et kølehus. Præstegården og smedjen er fortsat at finde i landsbyen.

Både øst og syd for landsbyen løber to af kommunens hovedfærdselsåre, som i flere årtier har bestået stort set uændrede. De store landbrug har fulgt tendensen med at udvide gårdene, mens enkelte mindre gårde er nedlagt.

UDKAST

Kort 1: Olstrup, 2011

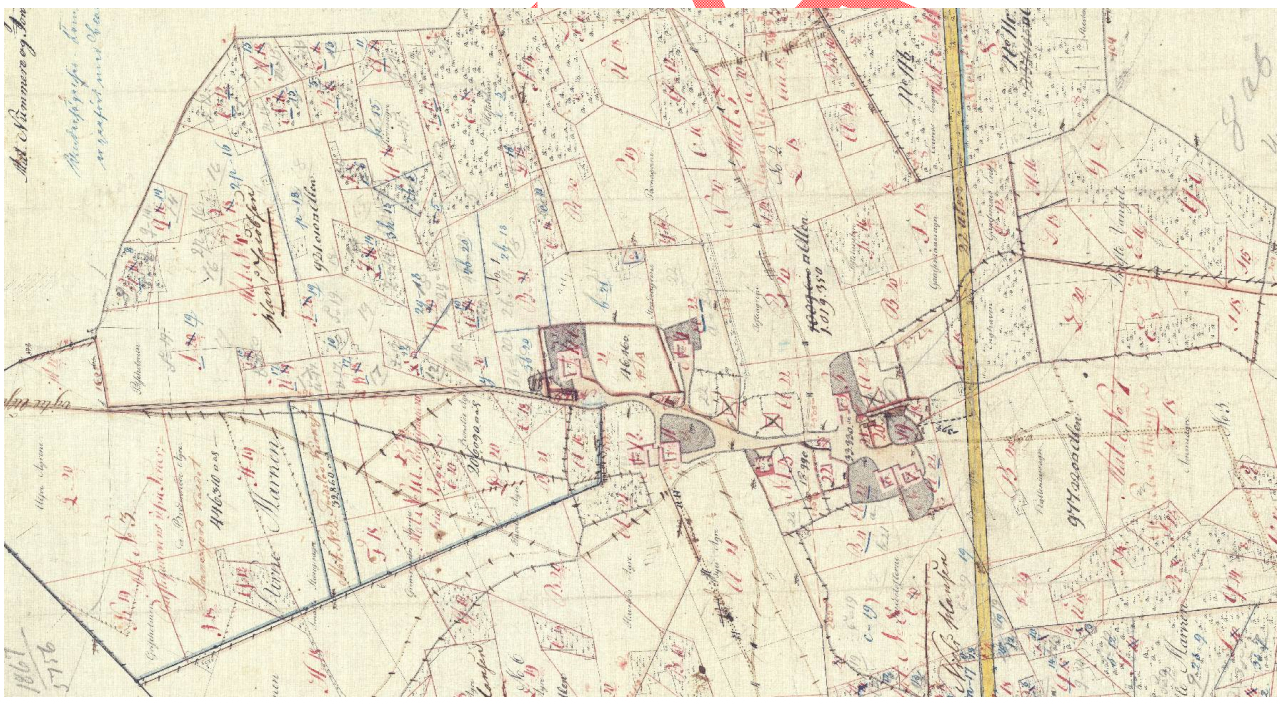

Kort 2: Originalkort 1, 1808-1859.

Der er stor forskel på den østlige og vestlige del af Olstrup. I den vestlige del af landsbyen, ligger gårdene omkranset af store grønne arealer i form af haver, marker og beplantning. Disse store grønne arealer er med til at trække landskabet ind i landsbyen, meget ulig den østlige del af landsbyen.

Gårdene er overvejende store og moderniserede gårdkomplekser, som er et kendetegn ved landsbyen. Især har Karenagården en lang allé og hvide indhegninger, mens Olstrupvej nr. 21 er

meget fremtræden i form af den store have med springvand, pool og en "port".

I den østlige del af Olstrup er gårdene ligeledes bevaret, men her er markerne imellem dem løbende blevet bebygget med nye boliger. Den østlige del af Olstrup er mere præget af mindre rækker af enfamiliehuse, som ligger side om side ud mod Olstrupvej. Husenes placering tæt på hinandens og de grønne beplantninger, fremhæver vejens forløb og et mindre landsbyrum. På trods af den store afstand mellem gårdene, hindrer de mange store grønne beplantningsbælter udsigten over de tilstødende marker. Dette medfører også at der stadig opnås en fornemmelse af et afgrænset lokalsamfund. Enkelte af gårdene i denne del af byen er meget velholdte deres funktion som landbrug er ikke fremtrædende. Oplevelsen af natur og frirum understøttes yderligere af det store gadekær, som er beliggende ud til Olstrupvej ved præstegården.

Navn
Olstrup er første gang nævnt i 1315. Mens forleddet stammer fra det gamle navn Oläf, er efterleddet "strup" afledet af ordet "torp", som betyder udflytterbebyggelse.

Bebyggelserne i Olstrup
Selvom de fleste af byens boliger er opført tidligt, i 1800- og 1900-tallet, så er de opført i meget forskellige byggestile. Der findes bygninger lige fra bindingsværkshuse med stråtag til almindelige enfamiliehuse opført i mursten. Størstedelen af husene er opført i traditionel 1½ plan og mange af disse med filtsede facader og mørk mat tagbeklædning.

Flere af byens boliger er renoverede med respekt for datidens byggeskik, herunder kan blandt andet nævnes enkelte af byens ældre bindingsværkshuse. Andre huse er renoveret efter moderne principper, og disse bygninger fremstår dermed med et helt andet udtryk, end det oprindelige.

Funktioner og aktiviteter
Byen har i dag ingen funktioner, men fungerer som bosætningsby. En stor del af gårdene i Olstrup fungerer stadig som landbrug, mens Karenagården fungerer som stutteri.
Al service og detailhandel findes i Haslev, Rønnede og Dalby.

Byens grønne elementer
De grønne beplantninger spiller en stor rolle i landsbyens udtryk, idet der er så markante beplantningsbælter overalt i landsbyen, at denne, til trods for at indeholde gentagne store ubebyggede arealer, fortsat virker afgrænset og tæt. Til at understøtte dette, er der i nyere tid plantet cirka 1,2 ha skov i den sydvestlige del af Olstrup ud mod Ny Ulsevej.

Byen har tidligere haft to gadekær, men kun det ene består i dag. Dette er til gengæld stort og ligger meget centralt i landsbyen. Hvor det nu nedlagte gadekær befandt sig, står der en naturbænk, som er med til at skabe et anvendeligt landsbyrum.

Der findes ikke noget naturligt stort samlingspunkt i Olstrup, men der er opsat en naturbænk på det sted, hvor der førhen var et mindre gadekær, som nu er fuldstændig tilvokset

Billede 1: Naturbænk i Olstrup.

Særlige værdier og sårbarheder
Byen består af to dele, som fremstår meget forskellige: den vestlige med de spredte gårde omgivet af store grønne arealer og den østlige hvor de mindre 1½-plan huse ligger mellem gårdene. Disse to dele er bygget op på meget forskellige måder, og er derfor også sårbare overfor forskellige "indgreb." I den vestlige del af

UDKAST

landsbyen vil opførelse af nyt byggeri, og i særdeleshed udstykning med henblik på opførelse af nye enfamiliehuse, sløre gårdenes markante placeringer, men det allerede udbyggede område i byens østlige del, skaber et lukket byrum, som er at foretrække for at sikre disse værdier.

Billede 2: Byens gadekær.

Anbefalinger

Byen har bestået stort set uændret i mange årtier, og huludfyldning i byen vil derfor gå på kompromis med byens store grønne arealer og nuværende værdier og karakter. En huludfyldning i Olstrup vil desuden medføre, at byens grønne beplantning må vige for fremtidig udstykning. Dette, sammenholdt med byens naturlige afgrænsning i forhold til de omkringliggende veje gør, at det ikke umiddelbart vurderes, at byen kan bære en fremtidig udvidelse. Det anbefales, at den særegne karakter, som landsbyen har fået med sine store gårdkomplekser og specielle karakter skal bevares og understøttes og ikke udvides.

Landsbyen ligger i et område, som har mange mindre landsbysamfund, og landsbyen ligger tæt ved to af kommunes største byer – Rønnede og Haslev. Det vurderes, at et fremtidigt behov for yderligere boliger kan placeres i disse byer.

Foruden landsbyens grønne beplantninger og åbne udtryk i den vestlige del og lukkede udtryk i den østlige, er der ikke værdier i landsbyen som vurderes at være truede. Retningslinjer for kommunens fremtidige boligudvikling er udlagt i Faxe Kommuneplan 2013 og da landsbyen er forholdsvis lille, anbefales det derfor, at byen ikke længere skal være en afgrænset landsby i Faxe Kommuneplan 2013.

UDKAST